

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Jugoslovani.

Šele v zadnjih letih se ime Jugoslovani po dolgem molku zopet nekoliko pogostejše čuje; ne imenuje se samo v zemljepisnih ali narodoslovnih spisih, tudi dnevna zgodovina se tuintam peča z njim. Če hoče biti to nekaj predznak nove ere za nas Jugoslovane, nam je pozdravljati ta pojav, če tudi sam na sebi ni niti senca početka kakšnega resnega, smotrenega skupnega gibanja Jugoslovani. Dnevna politična zgodovina posebno pogosto imenuje to ime, ker obstoja znana palamentarna skupina avstrijska, ki se nazivlje „Jugoslovanska Zveza“. Ne bomo tu raziskovali, v koliko je ta skupina upravičena nositi to ime, ne bomo ocenjevali nje dosedanje zasluge v korist Jugoslovanstva, eno pa hočemo poudarjati, da je imela ta zveza svojega nasprotnika na eni strani v močni slovenski stranki že od nekdaj, na drugi strani se pa iz Hrvatskega dan na dan glasneje oglašajo novi nasprotniki, ki obsojajo in kaj ostro kritikujejo dejanje in nehanje naše Jugoslovanske Zveze.

Nepriistranski opazovatelj mora sklepati že iz teh golih dejstev, da velik del Jugoslovani v tej zvezi ne vidi prave nositeljice jugoslovanske ideje, da ne vidi v njej zastopnice jugoslovanskih narodnih koristi, da je torej nekako po krivici nositeljica tega imena. Gotovo je v prvi vrsti temu krivo žalostno dejstvo, da je v „Jugoslovanski Zvezi“ združenih samo del avstrijskih jugoslovanskih narodnih zastopnikov. Drugi, morda ravno tako važen vzrok pa, da je politika Zveze neooločena, pogosto nejasna in zato tudi na zunaj neuspešna, je pa dejstvo, da so si v Zvezi združeni poslanci sami še na nejasnem glede skupnih ciljev, večina je sploh skupne jugoslovanske težnje premalo proučavala. Zveza je sploh še prekratak čas združena, in združitev se je izvršila popolnoma nepripravljeno.

Od strani nas Slovencev je pa skupni stvari še v posebno malo korist, da smo poslali v Zvezo zastopnike stranke — v mislih imamo tu seveda našo liberalno — ki je na jako grozno slabih nogah in ki mora v bojazni za svoj obstoj pogosto odpovedati skupno delo z drugimi Jugoslovani.

Ne bomo se tu zopet spuščali v najnovejšo še nepreboleno pogodbeno kalamiteto „Jugoslovanske Zveze“; stvar je dokaj znana in tudi naš list je že predmet dovolj temeljito obdelaval. Tudi naših slovenskih

politikov niti liberalnih niti klerikalnih nočemo na novo dolžiti, v koliko da so sami vzrok, da je Zvezina politika tako malo uspešna, hočemo podati nekoliko misli, kako bi se morala zasnovati uspešnejša akcija, ki bi ne kazala samo na zunaj jugoslovansko vzajemnost, temveč bi napela vez za vezjo v stalno in uspešno skupno delo in pripravljala na ta način tla za čase, v katerih bo morda vendarle enkrat misliti na združitev Jugoslovani.

Ker nam je vsled za nas skrajno neugodnega sedanjega splošnega (državnega) položaja zblizanje kar najbolj otežkočeno, je skoraj samo ob sebi umevno, da se morajo prvi koraki vršiti pretežno na onem polju, na katerem nam prosto gibanje ni zabranjeno. Pred vsem je to kulturno polje in to mora tvoriti predpogoj in prvo torišče skupnega jugoslovanskega dela. V to so v prvi vrsti poklicana seveda narodna kulturna društva, katerih skupen cilj bi moral biti na naši kakor na hrvatski in srbski strani: uveljavljati idejo jugoslovanskega zblizanja. Vzemimo kar par konkretnih vzgledov: Zdrženje Matice Slovenske in Hrvatske bil bi pač eminenten i velepomemben korak v tem oziru; vsak ud te bi bil obenem tudi ud one. Ravno tako treba bi bilo tudi vstvariti ožjo stiko med slovenskim in hrvatskim dramatičnim društvom, med slov. „Glasbeno Matico“ in drugimi pevskeimi društvi in med sličnimi skupinami na hrvatski in srbski strani.

Velike važnosti bi bilo posebno, ako bi se razne stanovske, strokovne skupine jugoslovanskih plemen približevale in iskale druga ob drugi potrebne zaslombe. V mislih imamo tu profesorska, odvetniška, zdravniška, trgovska i. d. društva. Pomisliti moramo, da je vzajemnost na vseh poljih kaj lahko mogoča, da je v to potreba samo nekoliko dobre volje od obeh strani. Kako lahko nadomestuje Slovenec Hrvata ali obratno bodi li na tem ali onem polju.

Zavedati se moramo, da imamo Jugoslovani že svoje kulturno središče v zagrebški in za nas seveda še precej nedostopni belgradski univerzi. Delati se mora torej na to, da se tudi za Slovence omogočijo študije vsaj na zagrebškem vseučilišču. S tem bi bilo gotovo pomagano marsikateremu nadarjenemu, zmožnemu Slovencu, ki si sedaj zastoj želi dospeti do docenture iz izbrane si stroke na kaki nemški univerzi; naši pogosto nadarjeni inteligenci bi bilo na ta način vendar le mogoče doseči tu pa tam višje akademične stopnje. Bilo bi pa tudi zagrebški

univerzi sami v korist, ker bi sedaj lahko izbirala svoje učne moči iz naroda z 2 milijonskim prirastkom, o katerem smelo lahko trdimo, da ima precej nadarjenega materijala.

Kar je tako srečno in uspešno započela naša Akademija: prireditve vsenčilišnih predavanj v Ljubljani, bo potem nekaj samo ob sebi umljivega in naravnega, ker bo slovenska inteligenca že v večjem obsegu v stiki z hrvatskimi učenjaki in strokovnjaki sploh.

Omenili smo tu samo posamezne točke, ki pridejo v poštev pri kulturnem zblizanju, katero naj seznani Slovence s Hrvati in Srbi, z njih težnjami, z njih uspehi in neuspehi. To delo moralo bi pa v izdatni meri podpirati vse naše časopise, ki je do sedaj pač nedopustno zanemarjalo svojo velevažno nalogo.

Poleg kulturnega zblizavanja, moralo bi se delati na celi črti za gospodarsko zblizanje, to pa radi tega, ker so na tem polju nastale vezi trdnjše in trajnejše kakor kje drugod.

Obstoječa, posebno pa nastajajoča industrijalna in trgovska podjetja na naši kakor na oni strani morala bi se povsod in vedno ozirati tako glede producentov, glede uslužbencev in glede odjemalcev v prvi vrsti na vse jugoslovanske pokrajine. Seveda je tu treba orati ledino in niti Slovenci niti Hrvati še glede svojega lastnega plemena niso prišli do pravega umevanja načela: svoji k svojim.

Toda morda je ravno naša zavest splošne gospodarske odvisnosti od tujcev kriva tem nedostatku in morda bo ravno to razširjenje kroga producentov in odjemalcev v okrožju sorodnih plemen dvignilo gospodarsko samozavest in s tem omogočilo uresničenje gori navedenega principa.

Kot tretjo jako važno točko smatramo seveda politično zblizanje, ki naj se pa za sedaj po večini omejuje na informativne sestanke in druge načine zamene misli v svrhu spoznavanja dejanskega položaja. Vsakdo mora uvideti, da je tudi to medsebojno spoznavanje političnega položaja olajšano, če ne sploh šele omogočeno, na podlagi že poprej započete kulturnega in gospodarskega zblizavanja. To skupno politično delo naj se vsaj začetkoma vrši bolj tiho; izogibati se je vseh demonstrativnih, manifestacijskih skupnih nastopov. Dokler nitrčno sklenjene jugoslovanske bojne vrste, ki bivda nem slučajju tudi zamogla izvojevati

LISTEK.

Iz Pariza.

Krasen prizor vidiš zadnje dni vsak večer v pariški stolici. Od Sloginega trga, po Elizajskem polju, tja do velikega slavoloka, same lučice v najkrasnejših barvah. Skoro uro hoda so vse večje ulice, trgi, posebno pa Elizajska cesta preprežena s samimi venci električnih lučic, ki blešče v temno noč. Umetni vodopadi, turbine, studenci so modro, rdeče ali pa višnjevo razsvetljeni, tako da se padajoča voda zrcali v najrazličnejših mavričnih barvah.

Kamorkoli in dokler žene tvoje oko, ni družega kot orjaški venci in vrvi električnih svetilk. Iz poslopij, kjer je pa štirinajstidnevna razstava avtomobilov, pa pošiljajo reflektorji raznobarvne žarke po celi bližnji okolici.

Ljudstva je na tisoče. Vozov, kočij, avtobusov, na stotine. Vse se gnetje okoli poslopij, vse hiti po razsvetljenih cestah, ali pa občuduje vodne žarke v bližnjih vrtovih, ki se zrcalijo v najraznovrstnejših lučih.

„Velika palača“ se zrcali v največjem razkošju in bogastvu. Vse polno umetnosti in prav ubranega pariškega okusa! Denarna aristokracija, spekulanti in fabrikanti že vedo čemu vse to!

Letos se vrši zopet razstava avtomobilov, motorjev in podobnih vozov, ki se ponavlja vsakih deset let. Ta razstava, kjer tekmujejo največje francoske tvrdke, katere se je udeležilo tudi precej tujih podjetnikov, kaže predvsem velikanski napredek, ki ga je napravil avtomobilizem in industrija sploh tekom zadnjih desetletij. Cela vrsta različnih zistemov tekmuje tu pred bogatim občinstvom, pred denarnimi kupci s svojo praktičnostjo, udobnostjo in ugodnostjo, s svojo eleganco in zopet enostavnostjo.

Vsaka tvrdka obrača na vse mogoče načine pozornost ogromnih obiskovalcev na se, z največjo finostjo privlači oči gledalcev na svoje razložbe, na svoje blago. Ta tvrdka ima poleg svojih izdelkov razpostavljeno darilo, katero je dobila pri zadnjih razstavah, ona zopet cene, katere so dobili njeni vozovi pri raznih dirkah in tekmovaljih, druga je razpostavila zopet poleg elegantnih in krasno izdelanih avtomobilov star, zaprašen avtomobilni voz Borghezov, ki je videl cesto Peking-Pariz, tretji skušajo z raznimi drugimi reklamnimi sredstvi obrniti pozornost nase. Izveč razstave, kakor v njenih prostorih, po časopisju in brošurah, v smešnicah in letakih, povsod reklama.

Seveda ako se hoče napraviti z razstavo 120 milijonov prometa, tedaj je že potreba poskrbeti za odjemalce, ako je upoštevati milijone stroškov za notranjo opravo, za mestno slavnostno oziroma reklamno razsvetljavo, tedaj je že treba nekaj storiti, da pride vse v denar.

V začetku so nekateri celo namigavali na nekako krizo, katero bi imel povzročiti ameriški krah, toda avtomobilisti so se znali dobro na vse strani zavarovati.

Dasi je trajala razstava samo dobrih 14 dni do začetka decembra, vendar si je naenkrat pridobila toliko popularnost, da je naravnost občudovanja vredna.

Tudi so jo obiskale, razven neštete številne bogatih ljubiteljev avtomobilov iz starega in novega sveta, visoke politične osebnosti, ki so s svojim obiskom še bolj pritegnile magnate v Pariz. Tako je obiskala španska kraljica dvojica veliko palačo, portugalska kraljica, grški kralj, in še veliko število drugih dostojanstvenikov. Razume se samo ob sebi, da Fallièresa, prezidenta francoske republike, tam ni manjkalo, kajti vsaki stvari mora prisostovati in se tudi povsod vtiče, samo da da slavnosti, ali kar si že bodi, oficijelno barvo, republikansko bojo, kajti na to se v Parizu mnogo drži.

Tako daje n. pr. sedaj dobrovoljni predsednik celo vrsto oficijelnih lovov v veliko zabavo francoskega časopisja. In vsak dan ti prinašajo pariški listi vesti o gospodu in madami Fallières.

Razstava je vsekakor zadostila svojemu cilju, francoska industrija je zopet pokazala, da stopa vedno v ospredju pred vsemi ostalimi kulturnimi in industrijskimi narodi. S tem je vnovič pokazala moč in energijo, ki jo ima francoski narod, in bo zopet vplivala privlačljivo i dalje

kak napovedan boj, tako dolgo take demonstracije več škodujejo kakor koristijo. Če bi se bili n. pr. v naši „Jugoslovanski Zvezi“ že poprej temeljito pripravili na nagodbo, če bi vsled natančnih informacij prišli vsi merodajni činitelji do spoznanja faktičnega položaja, ne bi bilo v klubu te neodločnosti, omahljivosti in tega needinstva.

Da se zahteva v zadnjem trenutku solidarnosti, pri tem pa ne upošteva in morda niti ne pozna žrtev, katerih bi zahtevala taka solidarnost na drugi strani, se nam zdi napačno umevanje vzajemnosti.

Da se torej izognemo v bodoče vseh takih slučajev, treba je pričeti zgodaj z delom. Dela se naj udeleži po možnosti vsa slovenska, hrvatska in srbska inteligenca; delo se naj vrši v vseh skupinah in naj se razširja potom časopisja, knjig in drugih kulturnih sredstev na vedno širše kroge. Gospodarsko zblizanje naj napravi vezi trdne, nerazrušne. Za sedaj naj bila to naša ideja jugoslovanskega zblizanja, na ta način bi prišli korak naprej.

Dalmatinska železniška zveza.

Kakor smo že poročali, je železniški odsek že dokončal svoje delo ter predložil državni zbornici svoje poročilo o dalmatinski železnici, katerega glavne točke smo že na kratko omenili. Danes pa priobčimo z akonski načrt sam in pa one načrte, ki jih je železniški odsek sprožil in jih v posebni resoluciji priporoča vladi v uresničenje.

Zakonski načrt, predložen po železniškem ministrstvu železniškemu odseku se glasi:

Zakon

z dne
glede gradnje normalnotirne železnice od Novega mesta skozi Metliko do deželne meje v smeri proti Karlovcu z odcepljenjem proti Črnomlju in od Knina na deželno mejo v smeri proti Pribudiću na državne stroške.

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora smatram za potrebno, da odredim sledeče:

Člen I.

Vlada se pooblašča, da zgradi na državne stroške normalnotirne lokomotivne železnice:

- a) od Novega mesta skozi Metliko na deželno mejo v smeri proti Karlovcu z odceplitvijo proti Črnomlju in
- b) od Knina na deželno mejo v smeri proti Pribudiću s proračunanimi skupnimi stroški v znesku 18,400.000 K za prvo in 11,400.000 K za drugo železnico, kateri stroški imajo veljati kot maksimalni doneski.

Člen II.

Železniške proge, ki so predmet tega zakona, se imajo upravljati od državne uprave v lastni režiji.

Glede njih spoja na meji se je zediniti s kraljevo ogrsko vlado in se vlada pooblašča, da enako uredi sporazumno tudi obratna in prometna vprašanja, ki stoje s tem v zvezi.

Člen III.

Za pokritje potrebščine, določene v členu I. v najvišjem znesku 29,800.000 K se vlada pooblašča, da izda oblegacije rente, ustanovljene z zakonom z dne 2. avgusta 1892 drž. zakonik št. 181, v onem znesku, ki je potreben v dobičev imenovane svote.

Člen IV.

Glede železnice, ki se imajo zgraditi po členu I., se podeljuje oprostitev kolekov in pristojbin za vse pogodbe,

na svoje sosedo, kateri nosijo svoj denar v bogato francosko stolico.

Francozi so pač praktični v vsakem oziru, vsaka in najmanjša stvar mora prispevati k njihovemu gmotnemu povzdigu, vsako prireditev znajo zasukati tako, da služi predvsem njihovim kapitalističnim in nacionalnim interesom. V velikanskem pompu, v internacionalnih prireditvah, v mednarodnosti, povsod in vedno skušajo ohraniti in pribojevati Franciji prvo mesto, katerega ji vsaj v nekaterih ozirih tudi ne moremo odrekati.

Imajo pač denar . . .

Puška.

Spisal Vladimir Levstik.

Trap! Trap! Trap! se pomika krđelo po cesti. Vroč dan je, solnce besni in žge na izmučeno moštvo, kakor da se je zaklelo in ne pusti tem ljudem v moritev.

Bog nebeški, kakšen prah! Dviga se, vali se v oblakih, sili v oči, lega na pljuča in duši . . . Znoj curlja po obrazih, znoj zavija četo v zopern vonj, ki se vleče od prvega moža do zadnjega. Vse kolne: častniki in šarže glasneje in manj glasno, moštvo po tihem. Moštvo si ne upa kleti na glas; zakaj na videz se spodobi, da so navdušeni, ker se bliža ura, ko jim bo dana prilika poginiti na polju časti.

vloge in listine v svrhu gradnje in instruiranja omenjenih železniških prog, kakor tudi oprostitev prenosnih pristojbin, ki narastejo pri odkupu zemljišč.

Člen V.

Izvršitev tega zakona, ki stopi v veljavo z dnem razglasitve, se poveri Mojemu železniškemu ministru in Mojemu finančnemu ministru.

Železniški odsek pa je sprožil sledeče načrte:

I. Mesto Kočevje želi zvezo z novo belokranjsko železnico pri Črnomlju. Železniški odsek je tej želji ustregel in bo predlagal primerno resolucijo.

Ako bi pa železniškemu ministrstvu iz tehničnih vzrokov ne bilo mogoče, upoštevati želje, izražene v resoluciji, priporoča železniški odsek železniškemu ministrstvu resolucijo, ki jo naj odstopi notranjemu ministrstvu in ki se tiče podržavljenja sedanje deželne ceste Ljubljana-Ribnica-Kočevje-Črnomelj-Vinica.

II. Z zvezo dolenske železnice z ogrskimi državnimi železnicami v Karlovcu in s tem posredno z dalmatinsko železnico se zviša pomen zgraditve projektirane proge Kamnik-Polzel, s katero bi se ustanovila direktna zveza med Ljubljano in Zeltwegom. Revizija trase te proge je bila od 18. do 20. novembra t. l. in želeži je, da začne vlada resno misliti nato, da se zakonito zagotovi ta železnica.

III. Ravno tako se zviša pomen zveze Ljubljane čez Vrhniko in Hotedršico s kako postajo nove alpske železnice in želeži je, da obrača vlada tudi tej zadevi potrebno pozornost.

Železniški odsek predlaga:

„Visoka zbornica skleni:

I. Predležemu zakonskemu načrtu se podeli ustavna pritrditev.

II. Sprejmeta se sledeči resoluciji:

1. Vladi se priporoča, da resno premišlja o železniški zvezi od Kočevja v Črnomelj.

2. Vlada se pozivlja, da istočasno z zgotovitvijo zgradbe dolenskih železnic od deželne meje podržavi sedanjost deželno cesto Ljubljana-Ribnica-Kočevje-Črnomelj-Vinica-deželna meja.“

Stem je torej izprožena misel o zgraditvi dopolnilne proge med Kočevjem in Črnomljem in ravno tako podržavljenje dosedanje deželne ceste iz Ljubljane preko Ribnice in Črnomlja do deželne meje. Zagotovljena stvar seveda še ni, kajti ako bo vlada pripravljena ugoditi tej želji, mora izdelati poseben zakonski načrt in ga predložiti državnemu zboru. Upati je, da vlada ne bode nasprotovala tej želji prebivalstva, in mogoče je, ako se naši poslanci resno potrudijo, da bo tudi ta konec železniške proge kmalu zgotovljen, kar bi bilo v korist prebivalstvu ribniške doline in bližnjih krajev ter kočevske doline res iskreno želeli. Naj torej poslanci te stvari ne puste zastarati: železo se kuje v ognju!

Hrvatski sabor razpuščen.

Čemur se je bilo nadejati, se je zgodilo. Na četrtek, 12. t. m., je bil sklican hrvatski sabor. Omenili smo že večkrat, kaj je dalo ogrski vladi povod, da se skliče hrvatski sabor v času, ko obenem zboruje tudi ogrski državni zbor: onemogočiti so hoteli Madžari hrvatsko-srbski koaliciji nadaljevanje obstrukcije v ogrskem državnem zboru, ker so bili prepričani, da se bo koalicija, ako hoče obvladati položaj v Hrvatski, morala udeležiti saborskih sej v Zagrebu in tako ne bo mogla nadalje s svojo obstrukcijo zadrževati teka obravnave v Budimpešti. Ali ta naklep se je Madžarom temeljito ponesrečil.

Prostak Blaže Čič je slabe volje. Meri ga vročina, puška ga tišči na ramo in sram ga je, vest ga peče v dnu srca, ker vidi, da je tako neumen: ne more in ne more si domodrovati, čemu vsi ti hrupni in šumni prizori, ta naporna igra resnih manevrov in to streljanje z ostrimi naboji v žive tarče, ki se ima pričeti današnji dan.

„Prokleta puška!“ rentachi sam v svoji duši. „Ali ne more biti malo laglje to poleno železo in leseno? Ali mora biti tako težko, da se oguli rama do krvi, tristo vragov? Kje je imel glavo tisti telebar, ki jo je izumil? Bad bi ga poznal: to bi ga zagrabil, ali bi ga premikastil!“

„Ampak čisto neumen vendarle ni bil, duša paganska. Stvar se zdi sila preprosta, pa ni, ej bogme, da ni. Kje bi prišlo Čičevemu Blažetu kaj takega na um? Nikoli . . .

„Takšnale železna palica: odkraja so jo menda zlikali in opilili, potem so jo pa namazali z neko črno rečjo, da se preveč ne sveti. Čemu neki? Lepša bi bila, ko bi se svetila . . . Gladka je, in okrogla; pri tisti luknji, kjer se pokadi in odkoder sfrči kroglica prokletemu Lahu v butico, je tanjša, spodaj pa, tam, kamor se vtikajo naboji, tam je debelejša in vsa polna čudnih naprav in figur. Čemu da služijo te figure in te naprave, to Blažetu še danes ni popolnoma jasno, dasi je prišel v vojaške pred letom dni. Zdi se mu, da mora biti vse skupaj vendarle nekakšna čarovnija in hokuspokus peklenskega sovražnika.

Takega zanimanja za zasedanje hrvatskega sabora, kakor je zavladalo sedaj, še ni bilo. Vsi veliki listi avstrijski in ogrski, da celo iz Nemčije, so poslali svoje posebne poročevalce v Zagreb. Občinstvo je nestrpno pričakovalo stvari, ki so imele priti. Mnogo je tudi vplivala na to mrzlično razpoloženje akcija delavstva, ki je proglasilo za četrtek dopoldne splošno stavko, da manifestuje za splošno volilno pravico. Vsega manifestirajočega delavstva je bilo okrog 6000.

Vse saborske stranke so se resno pripravile za prvo sejo. Koalicija je pustivši 12 svojih članov v Budimpešti prišla v sabor močna 27 mož, katerim so se priključili še trije člani kluba četvorice. Bivša narodna (madžaronska) stranka je imela v sredo zvečer skupno sejo, katere se je udeležilo 21 poslancev, v kateri se je sklenilo, da se ne ustanovi nova stranka, kakor je pričakoval ban Rakodeczay. Stranka obsoja zakon o železniški pragmatiki, ne podpira Rakodeczaya in Josipovića in ne bo delala zaprek koaliciji.

Pred otvoritvijo sabora ste prišli k saborskemu predsedniku deputaciji krščanskih socialcev in socialnih demokratov, ki ste predsedniku izročili spomenici v zadevi splošne volilne pravice. Predsednik Medaković je obljubil storiti vse, da sabor čim prej izvede volilno presodno ter pripomnil, da v Budimpešti nočejo volilne reforme, ker želja po njej prihaja odzgor, v Zagrebu pa ne, ker prihaja odspod.

Po končani delavski manifestaciji je policija takoj izpraznila Markov trg in pustila skozi kordon edino le posameznike z legitimacijami. Ban se je pripeljal v zaprti kočiji. Ko ga je občinstvo spoznalo, ga je sprejelo s klici „abug“ in žvižgom.

Okrog 11. ure otvori predsednik sejo in takoj nato vstopi bun Rakodeczay, katerega sprejmejo poslanci z burnimi klici: Dol z madžaronskim hlapcem, abug Rakodeczay. Hrup je vladal najmanj 5 minut. Ko se je hrup nekoliko polegal, poroča predsednik, kako je vlada meseca julija po tridnevem zasedanju odgodila sabor, nakar se začnejo čitati došle vloge, med njimi kot prva kraljevo pismo o odgoditvi sabora dne 8. julija, in potem reskript za sedanje sklicanje sabora. Predsednik je vsled kršitve hrvatskih pravic v ogrskem državnem zboru zopet sklical sabor na 11. julija, a ga je vlada zopet odgodila.

Nato se prečita nujni predlog poslanca dr. Mažuranića (koal.), v katerem se predlaga, da naj se ban Rakodeczay zaradi tega, ker ni branil ustavnih pravic kraljevine Hrvatske ter s tem zakrivil izdajstvo domovine in naroda postavi na zatožno klop. Predlog je izval burno odobravanje v vrstah koalicije, dočim so Frankovci najradikalnejša stranka, ki sploh ne priznava nagodbe z Ogrsko, bili vsled tega predloga zelo poparjeni ter so skušali njega pomen z raznimi medklci, kakor „limonada“, „švindl“, zmanjševati. Jezilo jih je, da je koalicija strogo čuvala tajnost o tem predlogu, in da se ga oni sami niso domislili. Predlog je deloval kakor bomba. Ko se je prečital do konca, je bilo slišati le viharne klice: „na obtožno klop ž njim“, „pred sodišče, ne pa na bansko stolico!“ Galerija je burno odobraval.

Nadaljni nujni predlogi zahtevajo volilno reformo, protest proti uvajanju madžarskega jezika na Hrvatskem, proti železniški pragmatiki in za izpremembo poslovnika.

Dr. Frank vloži protipredlog predlogu koalicije na obtožbo bana, ki zahteva, da se izvoli odsek, ki naj preišče, ali je bilo imenovanje bana ustavno. Ta predlog je pobudil veliko senzacijo, kar je pokazal, da Frankovci hočejo braniti Rakodeczaya.

Dalje v prilogi.

Sicer pa tudi sam uvidi, da ni od sile pametnega plemena: oče, mati in vsi strici in vse tete njegove so zabite in neumne, zato je prejkone tudi on nekoliko udarjen in ne razume iz trdobočnosti.

„Ta železna palica je v sredi prevrtana, zato se ji pravi cev. In zarez se po cevi, globoke in zavite: cev je zato, da kroglica ne ostane notri, temveč da mora ven, zarez se pa zato, da se mora na svoji poti gnesti, tiščati in vrteti, dokler se naposled ne razjezi in ne treščí skozi-inkoz.“

„In kar šest nabojev se stlači naenkrat v puško; nato se strelja in se giblje tisto železno kljuko ob strani, pa pridejo vsi lepo po vrsti na dan. In tudi kopito je tu, leseno in primerno obrezano, da se dvigne železna palica k licu in se nameri . . . No, to je navsezadnje isto, kakor pri starem zarjavelem pihalniku, ki je hodil doma z njim zajce krast; ampak v tem, kako nese eden ali drugi, ni primera, ni govora.“

„Ob strani nosi tudi bajonet; če se ta natakne na cev, potem puška strelja in bode obenem. Oboje skupaj, puška in bajonet se imenuje orožje. In orožje je zato na svetu, da se vojaki borijo za domovino. Državna last je orožje; torej je kupljeno za državni denar. Državni denar pa je tisto, kar nanosijo ljudje v davkarne. Blaže se še spominja, kako sta lani z očetom prodala ubogo Sivko mesarju, da sta mogla nesti davek, ki se spodobi gosposki.

Ko je nato Rakodezay vstal, da bi govoril, se je zopet začel velikanski hrup, in ker le ni hotel ponehati, je segel ban v žep, potegnil iz njega zapečateno pismo ter ga izročil predsedniku Medakoviću. Seja se je pretrgala in ban je odšel iz zbornice.

Ko se seja zopet odprla, naznani predsednik, da mu je ban izročil kraljevo pismo, v katerem se naznanja, da bo ban prečital kraljev reskript o razpustu sabora.

Med tem se je Rakodezay preoblekel v gala-obleko, nakar je zopet prišel v sabor ter s predsednikove estrade prečital kraljev reskript. Ban je bil tako zmešan, da ni mogel pravilno prečitati datuma reskripta. Poslanci so stoji poslušali reskript o razpustu sabora, nakar je zavrnila po dvorani himna: „Lepa naša domovina.“

Ko je predsednik Medaković izpregovoril še nekaj toplih besedi v slovo, ki so jih poslanci spremljali z burnim odobravanjem, se je sabor razšel.

S tem se je torej ponesrečila nakana ogrske vlade, ki je mislila s sklicanjem hrvatskega sabora uničiti hrvatsko obstrukcijo v Budimpešti. Hrvatski sabor je razpuščen, ali opozvani niso delegati v ogrskem državnem zboru, koalicija se je zopet povrnila na svoje bojišče v Budimpešti, kjer ostane toliko časa, da se izvedejo na Hrvatskem nove volitve in novi hrvatski sabor izvoli novo delegacijo v ogrski državni zbor.

Ko se je ban odpeljal izpred sabora, ga je občinstvo zopet pospremlilo z žvižganjem in abeng-klici, drugače se pa mir ni motil, in tudi tu se je zmotila vlada, ko je mislila, da bo zopet imela priliko z oboroženo silo pasti po hrvatskem občinstvu.

Tako je torej končal dan, katerega se je pričakovalo s toliko nestrpnostjo, s tolikim upom in strahom s strani vlade, in s tako samozavestjo s strani odločnih bojnikov za pravice hrvatskega naroda, hrvatsko-srbske koalicije, ki je tudi ta dan izvojevala popolno zmago. Trdno je upati, da bo odločni nastop koalicije tudi naprej, pri bodočih saborskih volitvah dosegel najlepše uspehe, da bo koalicija vstopila v novi sabor ojačena in pomnožena z novimi močmi in da bo končno dosegla svoj cilj: madžarskega nasilstva prosto, svobodno Hrvatsko!

Politični pregled.

Državni zbor.

V državnem zboru se nadaljuje razprava o pogodbenih predlogih in sicer brez vsakega zanimanja. Zbornica je večinoma slabo obiskana in v govorih se čuje le malokaj novega. Izmed slovenskih poslancev je dosedaj govoril dr. Benkovič, ki je obudil zanimanje edino le s svojo trditvijo, da odobrava štajerski namestnik zahteve Slovencev po slovenskih uradnikih. Vseled te Benkovičeve izjave so vsenemci že vložili interpelacijo. Proti nagodbi se je izjavil posl. Wolf, ker je njegova stranka proti vsaki nagodbi z Ogrsko. V razpravo je posegel tudi ministrski predsednik baron Beck.

Poudarjal je, da je ta nagodba prva, ki ne zahteva od Avstrije novih obremenitev. Znižanje kvote in sladkornega davka, ki je bilo omogočeno le po nagodbi, znači za Avstrijo 33 milijonov razbremenitve. Nagodba ima tudi za agrarce mnogo ugodnosti, kakor določbe o mlinskem prometu, železniških tarifih, sladkorni taksi, določbe vinske postave, določbe o borznem obratu, s katerimi se je ugodilo dolgoletnim željam agrarcev. Sedanja konvencija glede uvoza živine je ugodnejša, kakor vse dosedanje. Z ozirom na socialne demokrate izjavlja, da zagotavlja nagodba nezaprčeno zamenjo živil med obema državnima polovicama, kar je gotovo dobro sredstvo proti draginji živil. Razočar-

ralo je barona Becka stališče Hrvatov, ko se Dalmaciji kažejo tako lepe gospodarske pridobitve. „Seveda onega, kar zahtevajo hrvatski poslanci, jim ne more dati avstrijska vlada, in se tudi ne da uresničiti v okviru nagodbe.“ Zaključil je s pozivom, da naj zbornica kolikor mogoče pospeši svoje delo, da bo imelo prebivalstvo prej svoj dobiček od nove nagodbe.

V četrtkovni seji se je razvil hud besedni boj med posl. Benkovičem in Marekhlom zaradi Benkovičeve interpelacije o brežiški policiji. Nakar se je vršilo glasovanje o prehodu v podrobno razpravo nagodbenih predlog. Predlog je bil sprejet z 226 glasovi proti 140. Proti so glasovali češki radikali, nemški radikali, del nemških agrarcev, Hrvatje in socialni demokrati. Razprava se bo vršila v treh oddelkih: 1. splošna postava in postava o zavarovalnih družtvih, 2. kvotna predloga, 3. železniške predloge. Češki radikali in socialni demokrati stavijo k posameznim členom posebne predloge.

Posl. Hribar je vložil interpelacijo o zadevi osuševanja ljubljanskega barja in prezidave južnega kolodvora v Ljubljani.

Delegacije.

Delegacije se snidejo 20. t. m. in cesar jih bo otvoril osebno s prestolnim govorom. Cesar pride ob tej priliki prvič iz Schönbruna v cesarski dvorec na Dunaju.

Korytowski ostane.

Finančni mini-ter Korytowski je podal, kakor smo poročali, ostavko, ker se ni strinjal s sklepom finančnega odseka v zadevi znižanja sladkornega davka. V sredo je bil Korytowski v avdienci pri cesarju in cesar njegove ostavke ni sprejel. Sicer se je pa zadeva znižanja sladkornega davka uredila po željah finančnega ministra, določilo se je le enkratno znižanje za 8 K pri metriskem stotu, in s tem je tudi odpadel povod za demisijo. Korytowski torej ostane.

Slovenski govori v državni zbornici.

Dosedaj so bili v državni zbornici poleg stalnih nemških stenografov edino stenografi za češke in poljske govore. V sredo je prvič prišel v zbornico okrajni komisar v naučnem ministrstvu dr. Skaberne, da stenografira slovenske govore. Prvi slovenski govor, ki ga je stenografiral, je bil govor poslanca dr. Benkoviča, katerega omenjamo v državnozbornem poročilu.

Proti trpinčenju vojaštva.

Domobranksko ministrstvo je izdalo ukaz proti trpinčenju vojaštva, v katerem se opozarja na prejšnje enake ukaze in se svari pred takimi dejanji in obenem preti z najstrožjimi kaznimi onim, ki bi na tak način zlorabljali svojo službeno oblast. Posebno v slučajih ponovitve ali če ima trpinčenje hude posledice, ali če so vzrok obsodbi ponovne psovke, ki hudo žalijo verski ali narodni čut nižjega, naj se ne sodi premilo, posebno ni v takih slučajih na mestu, da se prepogosto izpregleda degradacija. Naknadno pomiloščenje naj se izreče le v prav posebnega ozira vrednih slučajih. Pomiloščenje iz popolnoma vnanjih vzrokov, da ne bi trpela služba, nasprotuje postavi in izpodkopuje pri moštvo in javnem mnenju zaupanje do vojaških sodišč. Ravno tako je nedopustno, kar se večkrat opaja, da se podčastniki, ki so izgubili svojo šaržo vsled trpinčenja moštva, po prestani kazni zopet povišajo, ne da bi se dokazala njihova sposobnost za povišanje. Končno se določa, da se morajo podčastniki, ki so bili kaznovani vsled trpinčenja moštva, takoj po prestani kazni premestiti k drugemu pododdelku.

Ogrski državni zbor.

Podpredsednik Rakovszky je v torkovi seji državnega zbora dosegel rekord v odvzemanju besede hr-

vatskim govornikom, kajti tekom ene seje je odvzel hrvatskim govornikom besedo nič manj kot sedemdesetkrat. Komaj je hrvatski govornik odprl usta, že mu je Rakovszky zaklical svoj: „Megvonom a szot“ (Vzamem vam besedo). Končala se je generalna debata o nagodbi, ki je bila sprejeta proti glasovom Hrvatov in zastopnikov narodnosti. Več kot polovica zbornice se je odstranila. Nato se je nadaljevala debata o carinskem tarifu.

Predsednik zbornice Justh se je vrnil v Budimpešto ter prevzel v sredo predsedstvo. Na dnem redu je podrobna razprava o pooblastilnem zakonu. Med Madžari je nastalo veliko ogorčenja, ker je Justh odločil, da se razpravlja poslovni red, ne pa, kakor so zahtevali Madžari, da se debata o naslovu zediní z debato o § 1. Hrvati so govorili nemoteno. Ravno tako tudi v četrtak. Justh stoji odločno na svojem znanem stališču, da nepristransko uporablja poslovnik ter je izjavil, da bo sam vodil predsedstvo zbornice, ker se podpredsednika ne ravnata po poslovniku.

Vlada je v velikih škripcih, ker noče Justh s pristanskim ravnanjem onemogočiti hrvatske obstrukcije, vse pa je mnenja, da bo Justh odstopil vsled tega nesporazumljenja. Vlada bi se ga rada iznebila, ali z Justhovim odstopom ji preti še hujše zamotanje krize, kajti ako odstopi Justh, odstopi tudi hrvatski minister Josipović in potem je tudi nevzdržljiv ban Rakodezay. Tako bi se težave vladi le še povečale. Vsakako se bo pokazalo že v najkrajšem času, kaj namerava vlada, in gotovo bodo dogodki v hrvatskem saboru vplivali na to, da vlada pospeši svojo akcijo nasproti hrvatskim „upornikom“.

Zarota v Črni gori.

V zadnjem času so v Črni gori zopet požarili veliko število odličnih mož, kar je dalo povod nekemu, da je napisal v dunajski „Neue Freie Presse“ članek o Črni gori, v katerem piše o neevropskih tamošnjih razmerah, češ da se ljudstvo naslaja ob pogledu na bivše ministre in poslance, vključene v težke verige. Članek pripisuje vso „zaroto“ velikosrbskemu vplivu iz Srbije. Knez Nikola da je sicer sam sprožil to misel o Veliki Srbiji, toda tako, da bi bila na čelu Veliki Srbiji knežja rodbina črnogorska, dočim se dela iz Srbije na to, da bi bila kraljevina srbska središče celega gibanja in tudi njegovega uresničenja. Članek poudarja, da je knez Nikola izjavil, da se bo sodna obravnava proti obtoženim zarotnikom vršila pred vso javnostjo in v pričo celega diplomatskega zbora, da se tako nepobitno dokaže, da zarota ni bila izmišljotina policije, temveč da je bila zarota resnična in naperjena proti kneževemu življenju.

Boris Sarafov.

Znanega vodjo bolgarskih ustašev v Macedoniji, Borisa Sarafova je dohitela smrt v domovini. V sredo ponoči ga je ustrelil vodja ustašev Panica, ko je Sarafov stopil v spremstvu svojega tovariša Gavranova iz svojega stanovanja v Sofiji. Ustreljen je tudi Gavranov. Nekateri pravijo, da je Panica to storil iz osebnega sovraštva, drugi pa zopet trdijo, da je bil najet od Turkov, ki so se na ta način hoteli rešiti svojega smrtnega sovražnika.

Rusija.

V ruski državni dumi je finančni minister pojasnjeval državni proračun. Rusija ima za l. 1908. izrednih izdatkov 204 milijone rubljev, kar gre posebno na račun stroškov rusko-japonske vojne. Za pokritje tega zneska je treba 195 milijonov posojila. Ruski državni kredit je sicer zadnja leta mnogo trpel, ali v kljub temu pa državne finance niso tako omajane, kako se trdi z nekaterih strani. Rusija je svojo zalogo zlata ne samo ohranila temveč celo pomnožila, tako da že prihajajo od drugod pozivi, da bi odstopila nekaj tega zlata v svrhu zlažjanja splošne svetovne denarne

Nemara so tudi za tiste desetak kupili kakšno puško ali kak kanon... Ob tej misli je Blažetu mahoma bolj domača teža, ki jo nosi na rami.

„Boril se bom za domovino. Zakaj pa se je treba boriti za domovino? Zato ker je vojska... Blaže je včasih mislil, da je vojska tisto, če pridejo Turki v deželo in pobijajo deee, skruuijo babcice, nabadaje otroke na kole, kradejo živino in požigajo vasi. Zdaj vidi, da ni tako: nič ni bilo Turkov v domači kraj, že davno so v tuji deželi. Zakaj je torej vojska? Slišal je, da so se sprli domači in tuji trgovci, ali bankirji, ali kdo, vraga, že. Kratko rečeno, zaradi denarja se bodo udarili. To se pravi, zaradi bogatašev in enakih ljudi.

Kako bo neki danes, ko se bo bil za domovino? Morda bo ležal na trebuhu; na drugi strani bodo nasprotni; tudi oni bodo ležali na trebuhu in se bodo borili za domovino. Blaže Čič je kmet; njegova skrb je bila prejšnje čase, da je njiva pognojena, vinograd okopan in živina nakrmljena, in da vse lepo dozori in pride pod streho. Njegov brat je delavec v tovarni; on je vesel, če je dela dovolj in dobra plača, in je žalosten, če ni dela in če ga dero. Kaj je bilo njima kdaj do bankirjev in trgovcev! In sovražniki ki se jim bližajo, oboroženi s podobnimi puškami in bajonet, so istotako kmetje in delavci... Streljali bodo drug na drugega; nemara se bodo

naskočili in si bodo parali prsi in trebuh; kaj lahko, da se udarijo tudi s kopiti; in če ne bi bilo drugače, bogzna, Blaže Čič bi jih grizel z zobmi.

„Streljal bo nasprotnike in se bo vojskoval za domovino. On je dober strelec; in če se mu pride blizu, je močan. To jih bo pobil, kakor zajcev! A vsi ti bodo ljudje, ki mu niso storili ničesar žalega, kakor on ne njim, če bo narobe, in če spravijo njega s tega sveta: da ni te čudne vojske, bi se pogostili in objemali, ako bi prišli kot tuji popotniki drug mimo drugega hiše. Ampak zdaj, to ni šala! Materje bodo jokale za njimi, dekleta bodo plakala, očetje bodo preklinjali, ko bodo sinovi mrtvi in ne bo koga pri hiši, da bi napregel voliče. Na vse zadnje bi bilo Blažetu res ljubše, ako bi po čudežu zagledal kakšnega pravega sovražnika na oni strani, soseda Morvina naprimer, ki je dobil o Božiču proti Čičevim tožbo zaradi koruzne njive, ali pa Koštomajevga Luka, ki je tako močan, da je še njega nabil in mu je speljal dekliča, ker Špela ni marala več tepenega fanta. Toda Koštomajev Luka je pri „naših“, njegov lastni korporal je zdaj, in še z nogo ali s pestjo ga ne sme ubogi Blaže; kaj šele, če bi si ga privoščil do dobra.

„Nekoga iz domače vasi so porotniki oprostili, ker je ubil zapeljiveca, ki ga je našel v postelji svoje žene. No, hvala Bogu, tu bo vse ubijanje zastoj; nič zapeljivec in

krivic ne bo treba, niti lovske pravice; naposed bodo pa mesto sodbe križci, kolajne, pohvale in radeckimarš.

„Ne, nazadnje je domovina vendarle imenitna reč, in Blaže jo ljubi do malega bolj, nego vesele svatbe in žalostne sedmine. Samo o tem si ni popolnoma več odgovora, kaj je pravzaprav domovina. Pač, nekoliko se mu svita; kdovekdaj so mu pokazali globus, in tam jo je videl: bila je majčkena, majčkena lisa, progasta in marogasta, s pičicami ograjena in lepo vijoličasto pobarvana...“

Takrat je neumnega Blažeta nagovoril tovariš.

Noč se je že bližala, toda vojaki so se ravno poskrivali za grmovjem in so streljali. Blaže Čič je bil pomeril k prvemu strelu.

Surovo je zaklel poročnik. Kajti Blaž Čič je bil dvignil puško visoko v zrak in je izpalil v nebo, ki se je pokrivalo s svetlim bakrom. Nato je pa videl, kako se je vzpelo njegovo telo na kolenih, razprostrlo roke in je padlo s čudnim jekom vznak nazaj. Drugi so se ozrli in so videli, da ima tovariš krvavo liso na čelu.

Usoda je včasih milostna, kadar časa ne privošči. Blaž-tu Čiču ni privoščila, da bi se boril za domovino. Ubogih na duhu je nebeško kraljestvo.

krize. Minister je nadalje v svrhu ureditve financ napovedal reformo raznih davkov, posebno indirektnih.

Belgija in kralj Leopold II.

V Belgiji so silno nezadovoljni s svojim kraljem Leopoldom II., ki je postal zadnji čas zelo nesprejemljiv za vse pozive vlade, da naj se stalno zopet naseli v svoji kraljevini. Kralj Leopold namreč živi večinoma v bližini Pariza pri svoji drugi „ženi“ baronici Vaughan, s katero ima dva otroke. Po belgijski nasledstveni postavi, bi imeli tudi otroci iz tega morganatičnega zakona pravico do nasledstva, ako bi kralj javno proglasil svoj zakon, in tega se boje v Belgiji ter ne silijo kralja na odstop, ker bi potem gotovo legitimiral ta svoja otroke. Kralj pride vsak teden le za en dan iz Pariza v Bruselj ter je baje ob teh prilikah v občejanju z ministri zelo „slabe volje“. V krogih vlade in državnega zbora se dela na to, da bi se končalo to neznosno stanje in dognalo, ali ni morda kralj bolan samo telesno — muči ga namreč kostobol — temveč tudi duševno. Dolgo pač ne bo, da bo tudi v Belgiji prišlo do izpremembe na vladarskem prestolu.

Družba sv. Cirila in Metoda

12. decembra 1907.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja, da odpošilja božične in novoletne razglednice trgovcem edinole družbina pisarna v Ljubljani. Trgovci dobe razglednice poštne prosto ter znaten popust. Slovenci, sezajte pridno po družbinah razglednicah!

*

Za družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Kdor kupi božične, oziroma novoletne razglednice, naj se spomni tudi narodnega kolka. Vsak premožnejši Slovenec naj prilepi poleg poštne znamke tudi narodni kolek!

*

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja, da je do sedaj prodala računskih ozir. gostilničarskih listkov 45 000 komadov. Prosimo nadaljnjih naročil. Slovenci, zahtevajte po gostilnah in trgovinah računsko listke!

*

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja, da se družbine božične in novoletne razglednice prav pridno razpečavajo. V zalogi jih imamo še veliko. Zatorej naj vsakdo, kdor se čuti narodnega, v božičnem in novoletnem času rabi družbine razglednice. Družba bo le na ta način razprodala svojo zalogo in imela potem lep dobiček.

Dnevne vesti.

— „Slovenija“ in — dr. Krek. V veliko milost je prišel pri „Sloveniji“ vodja slovenskih krščanskih socialcev, dr. Janez Evangelist Krek. Kdo bi si to mislil od „glasila narodno-napredne stranke“, medtem ko je „Slovenski Narod“ priobčil o dr. Krekovem govoru v vseučilišni debati dopis z Dunaja, v katerem se stavlja dr. Kreka še daleč daleč za kakega klebasarja v kaki ljubljanski predmestni beznici, „Slovenija“ pa ga ne more dovolj prehvaliti ter ga že smatra popolnoma za svojega ter samo še želi, da bi v klerikalni stranki zmagal dr. Krek nad dr. Šusteršičem, dr. Krek, „ki ve in uvideva, da se le z izdatnimi koncesijami svobodomiselnim idejam da obraniti moč in veljavo krščanskega kulturnega naziranja in je poleg tega navzlic svojemu socialnemu radikalizmu naroden do dna duše. Na gospodarskem polju pa je boj življenje in zato bi se tudi intransigentnega, če le poštenega socialista dr. Kreka ne smela bati poštna meščanska stranka.“ Kaj hočete še več? Ali se vam ne zdi, kakor bi čuli govoriti Hribarja na kakem vseslovenskem shodu ali vsaj pred bodočimi državnozbornimi volitvami za mesto Ljubljano? Zanimiva je ta zahvala dr. Kreku, zelo zanimiva, in uredništvo „Slovenije“ je šlo celo tako daleč, da je piscu drugega članka, ki tudi govori o dr. Kreku, pa slabše sodi o njem, nekoliko zamerilo to slabo sodbo in vnovič zatrdilo, da je dr. Krek govoril resnico. Častitamo „Sloveniji“ na tej „Krekovi številki“, ki bi bila še popolnejša, ako bi bila na prvi strani tudi fotografija slavljenceva, ter si dovoljujemo edino še vprašanje, komu naj velja motto, ki je na čelu članka, „Der Knabe fängt an mir fürchterlich zu werden“, ali „Sloveniji“, ali „narodno-napredni stranki“, ali pa le njenemu načelniku državnemu poslancu in županu Ivanu Hribarju?

— Uradniško stavbeno društvo v Ljubljani. Kakor nam je znano iz letošnjega ekspozicije finančnega ministra, namenila je vlada iz prebitkov leta 1906 tudi štiri milijone kron kot fond, kateri naj bi podpiral konzorcije za zidanje cenениh in udobnih hiš državnim uradnikom. In res, takoj na to osnoval se je, lahko rečemo, kot prvi med vsemi avstrijskimi mesti pri nas v Ljubljani nekaj tak uradniški stavbeni konzorcij in to tretji v teku zadnjih 15 let, pod načelstvom g. notarja Plantana. Da se „Nova Doba“ kot glasilo S. G. S. k tej vsekako jako vitalni zadevi uradnikov doslej še ni oglasila, je bila vzrok okol-

nost, ker smo pričakovali, da o tem spregovore poprejši listi, ob katerih se takorekoč grupirajo g. uradniki, kar se žalibog glede „Nove Dobe“ ne more ravno trditi. Toda vse je še tiho. Druge nesreče, kakor da se je izvršila registracija omenjenega društva, se doslej ni pripetilo, kajti o delovanju ni slišati nič, dasi je od ekspozicije finančnega ministra pa do danes preteklo že precej časa. Kako tudi! Odbor menda spi. Gre se po mnenju te gospode le zato, kdo je bil prvi, ki je sprožil to idejo. In to zadostuje. Kvečjemu, da se od koderkoli prepišejo seveda neizogibna pravila, ob katerih preže odborniki na pristopnike, ki nočejo priti, in na denar z Dunaja, ki se še vedno ni nakazal. Z drugimi besedami: Ut aliquid fecisse videatur! Po našem mnenju pa je zadeva vendarle tako eminentno važna, da pač zasluži več zanimanja kakor se ji ga izkazuje. Stavbeno društvo je podjetje, o katerem bi se moralo v javnosti vsestransko in temeljito razpravljati, a ne samo par suhih vrstic za pristop! Od ideje same, pa do njene izvršitve je pač treba veliko intenzivnega in požrtvovalnega dela. Zato pa, če se hoče, da bo to delo res prineslo haska, je najbolje, če vzamejo uradniki stvar sami v roke. Kaj jim je treba vedno voditi se na motovozu od drugih. Več samostojnosti, inteligentje! Poglejte delavstvo in njega vzorne enake zadruge! Tudi ne sme mamiti dejstvo, da se pomakne Ljubljana z novim letom v višji razred aktivitetnih doklad, in to pa baje po zaslugi S. L. S., ki ima tudi to zadevo v evidenci... Kajti ta morebitni priboljšek bo kakor kafa izginil na sto plati. Sicer pa, kaj pa druga mesta? Rudolfovo, Idrija, Kranj itd.? Saj ta tudi ne smejo ostati ob strani ter biti izključena, če tudi samo od drobtinice državne naklonjenosti. Kakor se nam poroča iz pozitivnega vira, namerava finančno ministrstvo še ta mesec izdati nekaj regulativ, kako naj se razdeli ta denar, ki je namenjen v to svrhu. Torej na dan z enketami in shodi! Pričakujemo!

— V „Ljudski kuhinji“ — vre. Za odborniška mesta v odboru „Ljudske kuhinje“ se je pri letošnjem običnem zboru bil hud boj, iz katerega so končno klerikalci izšli kot zmagovalci. Posebno je pa bil boj naperjen proti gospe Kosovi, katera je imela in ima še danes glavno besedo v „Ljudski kuhinji“, posebno iz vrst dijakov, ki hodijo na hrano v „Ljudsko kuhinjo“, ali mnogo se ni oziralo na te pritožbe. Ali sčasoma so pa začele prihajati v javnost vedno čednejše stvari in zgodilo se je celo, da se je javno očitalo gospe Kosovi, da pošilja po cele koše stvari iz „Ljudske kuhinje“ v svoje stano vanje. Gospa Kosova ni nikakor odgovorila na ta očitanja, pač pa so odgovorili drugi. Iz odbora „Ljudske kuhinje“ so namreč izstopili gospe Helena Schiffrerjeva, Marija dr. Janežičeva in gospodje Karol Achtšchin, dr. Anton Janežič in Fran Prettnar, kar vsekako pomenja, da je v „Ljudski kuhinji“ začelo vreti in da se bo skuhalo nekaj, kar ne bo ravno najbolj po godu dosedaj neomejeni gospodarici v „Ljudski kuhinji“ — gospe Kosovi. Zahteval se bo tudi izreden obični zbor, ki bo gotovo temeljito pojasnil gotove nečedne razmere v „Ljudski kuhinji“, katere se morajo na vsak način korenito odpraviti iz zavoda. Res ga ni večjega škandala, posebno pa še za gmotno dobro situiranega človeka, a gotovo nesramnost doseže svoj višek tam, kjer se pod krinko dobrotljivosti izkorišča in oškoduje tiste, ki so podpore najbolj potrebni! Taki pač ne zaslužijo drugega, kakor — fej!

— Za tujski promet na Kranjskem. V nedeljo se je vršil po inicijativi deželne zveze za tujski promet na Bledu zborovanje interesentov tujskega prometa. Prišli so na zborovanje zastopniki cele Gorenjske in pokazali v resnici veliko zanimanje in umevanje te panoge narodnega gospodarstva. Sprejelo se je tudi več jako umestnih resolucij, katerih uresničenje bi mnogo doprineslo k povišanju tujskega prometa. Sprejel se je predlog o ustanovitvi gostilničarske in natakarske šole v Ljubljani, katera je res nujno potrebna, kajti strokovno izobraženih gostilničarjev je med Slovenci zelo malo, tuje pa v prvi vrsti gledajo na dobro postrežbo. Nadalje se je sprejel predlog o prireditvi razstave za tujski promet na Bledu l. 1908. Razstava bi poučila domačine o potrebah in zahtevah tujskega prometa, tuje bi pa na njej videli, kaj vse jim more dati bivanje med nami. V svrhu nadaljne strokovne izobrazbe gostilničarjev se je priporočalo poučno potovanje v Švico. Oglasilo se je za to potovanje že 28 hotelirjev iz Kranjske. Predlagala se je izdaja skupnega letovišnega lista za vsa letovišča in kopališča na Kranjskem. Deželna zveza je izdala 13 slik kranjskih pokrajin združenih v tableau, ki bodo gotovo marsikaterega tujca privabile, da si ogleda naše lepe kraje. Kakor je torej razvidno iz vsega tega, je naše ljudstvo izpoznalo, kolike koristi mu lahko prinaša tujski promet, ako se ga prav oklene, in le želeli je, da bi se zgoraj omenjeni predlogi tudi v najkrajšem času uresničili. Bodoči deželni zbor bo imel eno prvih nalog, da sklepa o pospeševanju tujskega prometa v deželi in tedaj upamo, da ne bo zopet kake obstrukcije, ki bi zopet snedla prebivalstvu, kar si je dosedaj samo s svojo močjo ustvarilo, pa more le z javno pomočjo izvesti do kraja.

— „Trst ostane nemška luka“, tako je trdil Bismark in za njim državni poslanec D o b e r n i g na shodu nemškega političnega društva v Trstu. „Kar je v Trstu delavnega in živahnega, kar Trstu daje njegov pomen, je nemški duh, nemška inteligenca, in le pozdraviti bi bilo, če bi se prav veliko nemškega kapitala interesiralo za Trst, posebno še zato, ker se ravno sedaj zelo mogočni krogi pripravljajo na to, da bi trgovino v Trstu poslovanili.“ — Veliko si pač res drznejo trditi in si lastiti nemški neodrešenci. Trst pa — nemška luka, sploh Trst — nemška posest, katero je treba obvarovati pred invazijo Slovanov, menda v prvi vrsti Slovencev, pravih in edinih lastnikov tal, na katerih stoji Trst! Res je, da Nemci že od nekdaj hlepe po Trstu, saj n-umorno delujejo na dograditvi proslulega nemškega mostu od Belta do Adrije in nič bolj jih ne ovira v tem delu, kakor naš mali slovanski narod, o katerem so mislili, da bo kar izginil s površja zemlje, kadar se jim bo zahotelo. In ta mali narod slovanski se jim upira z vso žilavostjo, in preko njega ne morejo dalje! Vse sile napenjajo Nemci, da bi dosegli svoj cilj, in glavni njihov činitelj je gotovo njihov kapital. Slovenci mimamo sile kapitala, da bi mogli konkurirati močnemu nasprotniku, in zato je pač potrebno, da drugi slovanski narod avstrijski posvetijo vso svojo pažnjo Trstu, kajti in zanje je Trst velikauska važnosti in njihova politična in gospodarska korist zahteva, da se z vso svojo močjo uprejo nemškemu prodiranju proti jugu. Trhlo primorsko italijanstvo se ne bo moglo upirati nemškemu navalu, ali slovanska sila pa lahko zadrži in odbije tudi najsilnejši germanski naval. Če kje, naj se tu pokaže slovanska vzajemnost v dejanju, ne pa samo v blestečih frazah. Trst je in mora ostati slovanski!

— Neznosne razmere v kemični tovarni. V kemični tovarni v Ljubljani je nameščen kot poslovodja neki Prus z imenom Brabletz, ki ima navado, da psuje slovensko delavstvo z „windischer Hund“, „Gesindel“ in drugimi enakimi psovskami. Ker se delavcem tudi pritrjuje obljubljena plača, ker morajo po eno uro delati čez uro in imajo nekateri v nekaterih dneh po 18 ur dolgo delavno dobo, so se delavci po odposlanstvu pritožili ravnateljstvu, a to jih je kratkoinimalo zavrnilo. Nekaj delavcev je opustilo delo, in ravnateljstvo je hitro poklicalo na pomoč orožništvo. Nad delavskim odposlanstvom se je maščevalo z odpuščenjem. Oblasti seveda ne vidijo teh neznosnih razmer, menda zato ne, ker je tovarna v — nemških rokah?

— Jubilej slovenske umetniške dvojice. V torek sta slavila gosp. Ignacij Borštnik v Zagrebu in gospa Zofija Borštnik-Zvonarjeva v Ljubljani petindvajsetletnico svojga umetniškega delovanja. Gospa Borštnikova je ob tej priliki nastopila v ulogi Nore v enakoimenski Ibsenovi drami, in občinstvo jo je odlikovalo na prav poseben način, gospod Borštnik si pa je izbral Schöuberjevo dramo „Zemlja“. Tudi gospoda Borštnika je zagrebško občinstvo odlikovalo z raznimi častnimi darili. Želeti bi pač bilo, da ta dva domača umetnika zopet skupno delujeta na našem domačem odru!

— Poljudna pravna knjižnica. Zvezek I. Zakon o dovoljevanju poti za silo, od 7. julija 1896. 1., drž. zak. št. 140. Uredil dr. Ed. Volčič. Cena 40 vin. Izdalo in založilo društvo „Pravnik“. — Društvo „Pravnik“ je z izdajanjem te poljudne pravne knjižnice odpomoglo nujni potrebi slovenskega ljudstva, katero dosedaj ni imelo tudi za najmalenkostnejše stvari pomočka, kakor pot k odvetniku in sodniji, kar je bilo in je vedno zvezano z velikimi stroški. Ta knjižnica bo gotovo med kmetiskim ljudstvom storila mnogo dobrega, zato jo toplo priporočamo. Društvo „Pravnik“ ima pripravljenih še 9 zvezkov knjižnice, ki obravnavajo predpise o železniških in rudniških knjigah, pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev in predpise o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč.

— „Dobrodelno društvo tiskarjev na Kranjskem“ vabi na božičnico, ki jo priredi v nedeljo, dne 22. decembra, ob 4 popoldne v sokolski dvorani „Narodnega doma“ s sodelovanjem „Ljubljanske društvene godbe“ na korist sirot umrlih tiskarjev. Z ozirom na dobrodelni namen je želeli čim najmnogoštevilnejše udeležbe. Otroci se bodo obdarili s slaščicami, pecivom itd. Vstopnina za osebo 60 vin., otroci prosti.

— Otrok v apnenici utonil. Marija Štrukelj, delavčeva žena v Zapužah, je imela dva otročiča na reji, in sicer enoletno Pijo in dveletno Pavlo Toni. Dne 5. oktobra je obdolženka kuhala kosilo. Med tem je Pavlica skakala pred hišo. Ko jo je šla h kosilu klicati, je ni našla. Kasneje so jo našli v nepokriti apneniski jami pri hiši bajtarja Franceta Zalaznika utopljeno. Marija Štrukelj in France Zalaznik sta bila radi malomarnosti obsojena vsak na tri dni strogega zapor.

— Promocija. Na graški univerzi je promoviral g. filozof Janko Prettnar, Jeseničan, katerega ime je znano iz jeseniških narodnih bojev. Častitamo!

— Nepričakovan izid tožbe. Deželni živinozdravnik Oton Tannhofer v Marenbergu je tožil mariborsko „Marburger-Zeitung“, ker mu je očitala razne nepošte-

nošti. Vršila se je te dni obravnava v Mariboru in urednik „Marburger-Zeitung“ je doprinesel tako sijajen dokaz resnice, da je Tannhofer pobegnil iz sodne dvorane, a državno pravdnštvo je vložilo proti njemu obtožbo zaradi goljufije.

— **Volitve v okrajni odbor celjski** se začnejo v ponedeljek. Ta dan voli veleposestvo, od katerega je odvisno, ali bodo odslej naprej še Slovenci gospodarji okrajnega zastopa ali celjsko nemčurstvo. Okrajni zastop je sicer sedaj že par let vodil vladni komisar, ali sedaj se je vendar nadejati, da se razmere uredi, ako bodo slovenski volilci vsi storili svojo dolžnost. Nemci sicer pišejo po svojih listih, da se jim je nadejati zmage, ali isto zatrjujejo tudi Slovenci! Treba pa je, da pridejo vsi Slovenci na volišče, sicer res preide zastop v nemške roke.

— **Občinske volitve v Trbovljah.** V torek so se vršile v Trbovljah občinske volitve. Sklenil se je kompromis, po katerem je bilo izvoljenih 9 Nemcev, 1 socialni demokrat, ostali pa Slovenci. Izvoljen je bil tudi dosedanji župan deželni poslanec Ferdo Roš. Slovenci bi bili lahko zmagali tudi v prvem razredu, ker so imeli 14 glasov, dočim jih imajo Nemci samo 10, a vzlic temu se je sklenil kompromis. Občina ostane v slovenskih rokah in ravno tako tudi šolski svet. Koga se namerava izvoliti županom, se ni znano.

— **Nova postajališča na državni železnici!** Jutri, v nedeljo dne 15. decembra, se otvori na Koroškem med postajama Vetrinj in Žihpolje novo postajališče Kotmaraves, med postajama Svetnavas in Bistrica v Rožu pa postajališče Št. Janž v Rožu.

— **Nova slovenska posojilnica na Koroškem.** V Borovljah se je ustanovila slovenska posojilnica in hranilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, katere začne poslovati s 1. januarjem 1908. Uradovalo se bo vsako nedeljo od 10. do 12. dopoldne. Sprejeti denar obrestuje po 4%, posojila daje po 4 $\frac{3}{4}$ % na osebni kredit proti posestvu. S tem se je odpomoglo nujni potrebi slovenskega ljudstva v Borovljah in novi posojilnici želimo najboljših uspehov.

— **Stavka težakov v Trstu** že zelo pojema, delo ni nikjer ustavljeno in stavkujočih je komaj še kakih 800. Socialni demokrati ostro napadajo slovensko „Narodno delavsko organizacijo“, ki se je izrekla proti stavki, češ da s svojimi ljudmi pomaga kapitalistom v boju proti delavstvu, ali „Narodna delavska organizacija“ je storila le to, kar so sklenili njeni člani težaki, namreč da se ne priključi socialnodemokratski stavki in da po svoji možnosti čuva one, ki delajo. Socialnodemokratsko vodstvo je tudi odobrilo izjavo irredentističnega društva „Patria“, s katero so neodrešenci protestirali proti dohodu slovenskega delavstva v Trst. Najlepše pa se je pokazala „nepripranost“ socialistov, ko je predsednik delavskega društva skladiščnih delavcev takoj odpustil dva slovenska delavca, ker nista hotela odstopiti od „Narodne delavske organizacije“ in jima celo odtegnil pripadajoči obrestni dobiček za mesec november. Potemtakem pač ni čudno, da slovensko delavstvo ne mara skupnosti s socialnodemokratskimi teroristi.

— **Človeška usoda.** Te dni je prišel na tržaško policijo siv in sključen starček, ki je povedal službujočemu uradniku, da je v ulici Gioachimo Rossini razbil dve šipi nekega javnega stranišča. Na vprašanje, zakaj je to storil, je starec odvrnil, da edino zato, da si preskrbi hrano in stanovanje. Povedal je, da mu je ime Albert Keller, da je rojen v Trstu in da mu je sedaj 72 let. Odšel je iz Trsta že kot 23 letni mladenič. Prehodil je več nego pol sveta. Zadnje čase je bil v Genovi za prodajalca časnikov po ulicah in za tolmača. Ko ni mogel radi starosti več dalje, ga je kr. kvestura v Genovi poslala na svoje stroške do Kormina. V Gradišču ob Soči je bil nekaj časa v bolnišnici. A pred štirimi ali petimi dnevi se je — po petdesetih letih — vrnil v Trst, v svojo domovino. A tu ni našel več nikogar od svojih. Vse štiri dni se je vlačil okrog, brez hrane in brez strehe, vedno upajoč, da ga bo kak redar aretoval radi potepuštva. A ko je videl, da ga nočejo drugače aretovati, je šel in razbil rečeni dve šipi, ki sta vredni 5 K. — A še sedaj bi ga ne bili aretovali, da ni šel sam na policijo. „Imel sem pač smolo!“ — zaključil je bedni starec.

— **Vlom v Pulju.** Pod tem naslovom smo svoj čas poročali o vlom v skladišče vinskega trgovca Tramficia v Pulju, kateremu so vlomilci odnesli 6000 K gotovine ter mu izpustili vse vino. Po izpovedbi neke ženske pa je sodišče prišlo do sumnje, da je Tramfici simuliral vlom in sam izpustil vino, da bi si na ta način pridobil zavarovalnino 50.000 K, za katero je bil zavarovan proti vlom. Tramficia so aretirali.

* **Zavarovanje delavcev.** Delavski svet je te dni na Dunaju razpravljal o organizaciji delavskega zavarovanja. Glede zavarovanja za slučaj onemoglosti se je sklenilo, da se zavarovanje ustanovi na temelju finančne skupnosti ter se vrhovno vodstvo izroči centrali. Vendar se prepusti deželnim komisijam pravica, odločevati o naganju kapitalij in o zdravstvenih odredbah. Glede zavarovalnic za nezgode se je sprejel kompromisni predlog, da se načelstvo

sestavi iz dveh tretjin podjetnikov in ene tretjine delavcev. Načelnik mora biti delodajalec, podnačelnik pa delavec. Na isti način morajo biti sestavljeni tudi vsi odseki. Glede organizacije bolniških blagajn se je konferenca soglasno izrekla, da ostane dosedanji način sestave načelstva in glede prispevanja delodajalcev in delavcev. Bolniška blagajna se ustanovi, ako je le 300 članov. Bolniško zavarovanje rudarjev se mora urediti na isti način, kakor pri drugih industrijskih podjetjih, a zavarovanje proti nezgodam pa na temelju strokovnega združenja.

* **Surovi žandarji.** V Segedinu so zadnji torek oprostili 14 eiganov, kateri so bili obdolženi roparskega uboja v Congradu. Dognalo se je pred sodnijo, da so žandarji obdolžence z nečloveškimi mukami prisilili, da so morali priznati zločin, na katerem so bili popolnoma nedolžni.

* **Ubegli vojni zrakoplov.** Iz mesta Verduna na Francoskem je odnesel veter vojni zrakoplov „Patrie“, ko so ga ravno popravljali. Zrakoplov je odplul prazen. Pozneje so ga videli na Angleškem. Ta zrakoplov, ki se da voditi, je vzbudil letos poleti veliko zanimanje v zrakoplovskih krogih.

* **Strašna krvoččnost.** V San Pigarini pri Genovi je tramvajski konduktor Bianechi imel na stanovanju zakonska Quattrochi. Ker nista hotela plačati najemnine, jima je Bianchi odpovedal sobo. To je Quattrochija tako razkačilo, da je napadel Bianchijevo ženo, ki je imela enoletnega otroka na rokah. Zaklal je mater in otroka. Potem je razparal Bianchiju trebuh. Dočim je izmed ostalih treh otrok eden omedlel, hotela sta ostala dva zbežati iz sobe. Toda besna najemnika sta planila za njima ter ju zadavila. Morila sta hotela nato pobegniti, toda razjarjena množica ju je zasledovala ter ju bila toliko časa, da sta se zgrudila. Potem so ju vrgli pod vlak, ki je oba grozno raztrgal.

* **Visoka starost.** V Ložnici blizu Šibeniške Rogoznice je umrla vdova Beža Ercegović-Gak stara 102 leti in 7 mesecev. Do zadnjega časa je bila vedno zdrava in vesela, cele dneve je šivala ali kaj drugega delala, sama je napeljala nit v najdrobnejšo šivanko. Osem dni pred smrtjo je prosila svojo vnukinjo, naj jo obleče v nevestino obleko, ki jo je hranila na smrt nad 80 let, češ, da bo v osmih dneh umrla. Naslednjih sedem dni ni hotela skoraj ničesar jesti, a osmi dan je zahtevala pravcato gostijo ter jedla in pila. Ta dan je tudi umrla, kakor si je proročevala.

* **Čez 50 let.** V Napulju se je pred 50 leti bogati aristokrat marki d' Avarnos princ iz Pescare poročil z revno a krasno deklico. Dve leti nato je bilo prijavljeno rojstvo sina. Leta 1885. je umrl princ d' Avarnos, zapustivši celo svoje premoženje, 14 milijonov lir, temu svojemu sinu. Vdova se je poročila drugič z nekim princem iz rimske aristokracije. Sorodniki pokojnega princa d' Avarnosa so jo začeli tožiti, češ, da ni imela nikoli otroka, temuž je izdala otroka neke kmetice za svojega, da dobi dedščino 14 milijonov. Sedaj bodo staro princezino pregledali zdravniki sodni izvedenci, da izrečejo, ali je pred 50 leti rodila.

* **Konec telefonistinj.** Brata Lorimer v Kanadi sta iznašla aparat, ki deluje pri telefonu popolnoma samostojno, da ni treba takozvanih telefonistinj, t. j. žensk, ki skrbijo v centralah za zveze. Z novim aparatom si lahko vsak priskrbi direktno zvezo s številko, ki hoče z njo govoriti, in sicer hitreje in zanesljiveje, kakor se zgodi to danes s posredovanjem v centrali. Aparat je za porabo dan in noč. Izključeno je vsako prekinjenje in prisluškovanje. Ako na aparatu ni kaj v redu ali ako je zveza pretrgana, naznani to aparat sam v glavni urad, kjer uradnik brž ukrene vse potrebno. Ako bi kdo po končanem govoru pozabil zvezo prekiniti, opozori na ta nedostatek uradnika poseben zvonec. Seveda se z novim aparatom stroški telefona zelo znižajo.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Denarni trg se nikakor ne more povzdigniti vsled splošne depresije, ki vlada v svetovnem denarnem prometu. Tupatam pride kako ugodnejše poročilo, ki mu pa zopet sledi neugodnejše, da se tendenca nikakor ne more ustanoviti. Izmed domačih vrednostnih papirjev so se nekoliko zboljšale kreditne akcije na 634 50, padle so delnice nižjeavstrijske eskomptne družbe na 549. Poskočile so delnice državnih železnic na 669 75, lombardi na 151 25. Alpske montanske akcije so nekoliko padle na 583 75, Leykam-Josefthal za 2 K na 524. Menični eskompt nespremenjen, ravno tako bančna obrestna mera in privatni diskont.

Promet s pridelki.

Žitni trg je vključ ugodnejšim poročilom iz inozemstva neizpremenjeno zelo mrtev, brez zanimanja. Ker tudi trgovina z moko nekako počiva, tudi veliki mlini ne dopolnjujejo svojih žitnih zalog. Cene so se nekoliko dvignile, a kupcev ni.

Ravno tako slab je tudi živinski in mesni trg; na poslednjega vpliva na Dunaju tudi precej bojkot gospodinj, ki so sklenile, da ta teden ne bodo kupovale mesa.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška nova 77 do 80 kg K 13 30 do K 13 70; slovaška nova 77 do 81 kg K 12 60 do K 13 10; nižjeavstrijska in moravska, nova K 12 25 do K 12 60.

Rž, slovaška nova 72 do 75 kg K 12 50 do K 12 70; peštanska nova 72 do 75 kg K 12 50 do K 13 70; avstrijska 72 do 75 kg K 12 25 do K 12 50; ogrska 72 do 74 kg K 12 40 do K 12 65.

Ječmen moravski K 9 80 do K 10 50, slovaški K 8 25 do K 9 90.

Koruza, ogrska K 8 15 do K 8 30.

Oves, ogrski srednje vrste K 9 10 do K 9 35; prve vrste K 8 85 do K 9 10.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 62— D, K 62 60 Bl. Cena enaka.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 98— D, K 99—. Cena enaka.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 70— do K 70 50. Cena padla.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11 50 do K 12— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje K 0 68 do K 1 56

„ „ zadnje „ 0 88 „ „ 1 80

telečje „ „ 0 90 „ „ 1 50

svinjsko „ ogrsko „ 0 84 „ „ 1 56

ovčje „ „ 0 80 „ „ 1 04

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 73 50 D, K 74— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 38 50 D, K 39— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 59— D, K 60— B ab Dunaj. Cena padla.

Sladkor, v kockah za 100 kg; brutto K 73— D K 74— B, kristalni sladkor prompt K 65— D, K 65 50 B ab Dunaj. Sladkorni trg je zelo miren. Cene vedno enake.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average K 48— D; K 49— B; Santos Perl Good K 53— D; B. 54— K prompt od Trsta. Tendence mirna.

Postava o konvertiranju vknjiženih terjatev z dne 22. februarja 1907, št. 48 drž. zak. določa v glavnih potezah sledeče:

1. Na zemljišču ali kateri drugi nepremičnini je vknjižena terjatev denarnega zavoda (posojilnice, hranilnice); ta zavod je opravičen za svoja posojila izdajati zastavne listine (zadolžnice). Dolžnik bi rad ta dolg zamenjal in prestopil k drugemu denarnemu zavodu, ki tudi izdaja za svoja posojila zastavne listine (zadolžnice), ki pa zahteva obenem nižje obresti kakor prvi zavod.

Postava določa v takih slučajih, da stopi novi denarni zavod s svojo terjatvijo na isto mesto, na katerem je bila vknjižena terjatev prejšnjega denarnega zavoda. To pa le tedaj, ako ni nova terjatev na glavnici in postranskih obveznostih (obrestni itd.) večja kot je bila prejšnja. Če se je pa morda na račun stare terjatve odplačalo, ne da bi se bil plačani delež v zemljiški knjigi izbrisal, se dolžniku novega dolga ne sme več izplačati, nego je potrebno za popolno poplačilo stare terjatve s stroški zamembe vred. Na noben način pa se ne sme dolžniku na račun novega dolga več izplačati, nego za 8 odstotkov več, kakor je znašal stari dolg.

Konvertiranje se mora na podlagi listine, ki so jo napravile stranke, v zemljiški knjigi zaznamovati. Tozadevni zemljejknjižni prošnji je pridjati poverjen izpisek iz knjig onega zavoda, ki ima terjati in ima biti v tem izpisku razvidna prvotna in sedanja visokost njegove terjatve.

Ako se tiče konvertiranje terjatve, ki se je deloma že plačala, ne da bi se bil primerni del zemljiškknjižno izbrisal, sme se konvertiranje zaznamovati samo, ako se sočasno dotični plačani del stare terjatve izbriše.

Dalje pa mora zahtevati dolžnik, ki dá na nepremičnini vknjiženo terjatev izbrisati, da se sočasno na istem mestu vknjiži zastavna pravica za novo terjatev, oz. četudi se stari dolg sočasno ne izbriše, da se vknjiži zastavna pravica za novo terjatev, ki stopi na mesto stare, če se poslednja tekom 6 mesecev izbriše; — v enem kot drugem slučaju pa le tedaj, če nova terjatev na glavnici in postranskih obveznostih stare terjatve oziroma morebitnega ostanka ne presega in če so obresti nove terjatve za najmanj 1/8 % nižje kot one stare; ali, bodisi da je nova obrestna mera nižja od stare, bodisi njej enaka, če se ima nova terjatev v obrokih odplačevati in je s strani upnikove neodpovedljiva.

Določitev glede neodpovedljivosti nove terjatve pa ne pride v poštev, ako je dolžnik s pogodjenimi plačilnimi obveznostmi v zamudi, ako postane nezmožen plačati in ako zastavljena nepremičnina na svoji vrednosti izgubi ali se razdeli. V teh slučajih ne sme sicer neodpovedljiva nova terjatev odpovedati. Vsikdar odpovedljive so terjatve skupnih sirotinskih blagajn in hranilnic.

Tudi po več terjatev se da v eno novo zamenjati, če so obresti poslednje vsaj za 1/8 % nižje kakor poprečna obrestna mera starih.

Namen tega zakona je strogo gospodarski; omogočiti pod gotovimi pogoji zameno starih višje obrestovanih ali odpovedljivih dolgov z nižje obrestovanimi ali obenem

tudi neodpovedljivimi, ki dajejo upniku isto varnost, kakor so dajali stari prejšnjim upnikom.

Zakonodajalec je pa hkratu tako zamembo z istodobnim zakonom tudi olajšal, v kolikor se tiče tozadevnih pristojbin in sicer:

a) je plačati od listin (zadolžnic), s katerimi se glede že posvedočenega denarnega zavoda samo visokost obresti ali rok odplačevanja izpremeni ali dolžni znesek na drugo veljavo preračuna, ako je bila od stare terjatve plačana postavna pristojbina, samo 1 krono od pole in če znaša pristojbina po škali II. še manj le-to.

Ako bi se na novo listino več izposodilo kakor znaša stara terjatev, mora se presežek samostojno kolekovati.

N. pr.: stara terjatev znaša 5000 K, dotična zadolžnica je bila kolekovana z 20 K; če se hoče vzeti mesto te terjatve na isto mestu enako visoko terjatev z nižjimi obrestmi, se zadolžnica čez to terjatev ne kolekuje več z 20 K, ampak z 1 K; ali: zamenjati se hoče terjatev po 200 K; zadolžnica se kolekuje sicer s kolekom po 64 v; ker znaša pristojbina manj kot 1 K, plača se tudi od nove zadolžnice le 64 v, ne pa 1 K.

b) če najame dolžnik pri javnih kreditnih zavodih všteti hranilnice, zavarovalnice, registrovana kreditna in posojilna društva ter skupne sirotinske blagajne v svrhu zamembe že obstoječih vknjiženih dolgov novo posojilo in odda dolžnik, predno se je stari dolg izbrisal, zavodu izjavo s poverjenim podpisom, da se je novo posojilo uporabilo ali da se ima uporabiti le za plačilo starih dolgov, je plačati od dotičnih izbranih listin in zadolžnic od vsake pole samo 1 krono, oziroma če je pristojbina nižja od 1 krone, dotični znesek, ako je z zadolžnic razvidno, ali da se je obrestna mera za celo posojilno dobo najmanj za $\frac{1}{4}\%$ znižala, ali da je novo posojilo neodpovedljivo ali da se ima v obrokih odplačevati — ne da bi se obrestna mera pri tem zvišala; dalje če je v zadolžnici izrecno pogojeno, da znaša doba za poravnavo novega posojila najmanj 6 let. Tudi za vknjižbo nove terjatve ni nobene pristojbine plačati.

Navedene olajšave veljajo pod enakimi pogoji tudi takrat, če se v svrhu konvertiranja obstoječe vknjižene terjatve gori imenovanim zavodom odstopijo (cedirajo).

Ta zakon ima torej namen dolžnikom obrestno breme olajšati oz. mu dati priliko, zamenjati dosednji odpovedljivi dolg z neodpovedljivim, katerega more mirno obrokom odplačevati. Kakor drug zakon, utegne se tudi tega izrabljati v strankarske namene, proti čemur pa je treba odločno nastopati.

Slovenski kmečki koledar.

Pripomba uredništva. — Slovenski kmečki koledar za l. 1908., iz katerega povzemamo ta članek, se naroča pri „Narodni založbi“ v Celju te stane, s poštnino vred 1 K 20 vin. Koledar vsebuje celo vrsto izbornih gospodarskih člankov ter ga priporočamo vsakemu kmetovalcu.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil. docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin se dobiva v knjigotržnici g. Lav. Schwentnerja v Ljubljani.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Kdo bi hotel

za malo odškodnino poučevati v Gradcu stanujočo Nemko, ki bi hotela postati Slovenka, v slovenščini?

Ponudbe pod: „R. B., Volšperk, Koroško, poste restante.“

Trgovina

s špecerijskim blagom in z železnino

v trgu na Dolenjskem se odda z novim letom v najem. Trgovina z železnino brez konkurence. Jako prikladno za začetnika. Kapitala, eventualno garancije je treba 4000 K. Letna najemščina za vse prostore 300 K.

Kje, pove iz prijaznosti upravištvo tega lista.

Ustanovljeno 1842. Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela „Union“.

Delavnica: Igriške ulice 6 Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil, plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Postena in solidna postrežba!

FR. STUPICA

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Marije Terezije cesta št. 1 poleg „Figabirta“ Ljubljana Valvazorjev trg št. 6 poleg Križev. cerkve.

Največja zaloga slamoreznic, mlatilnic, gepelnov, čistilnic, trierjev, preš za grozdje in sadje, plugov in bran, pump in cevi za vodo, vino in gnojnice. — Ravno se dobijo vodo in gnojnice, železni nagrobni križi, štedilniki, peč, kuhinjska oprema, vse orodje za kovače, ključavnice, klečarje, mizarje in tesarje, portland in roman cement, traverze in železniške šine. Za kmetovalce posebne važnosti so ročno-povlečne grablje, s katerimi naredi jedna oseba v istem času toliko, kakor z navadnimi grablami šest oseb, dalje plugi patent „Sack“. Posnemalniki za mleko in vsa druga oprema za mlekarne.

Postena in solidna postrežba!

GRIČAR & MEJAČ

v Ljubljani, Prešernove ulice št. 9.

Največja zaloga zgotovljenih oblek za gospe, gospe, dečke in deklice. Ceniki zastoj

..... in poštne prosto.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!

Svojo bogato zalogo

VOZOV

novih in že rabljenih priporoča

izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN

v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

Prva domača dolenjska žganjarna

Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1.— lit.	Tropinovec navad. K 1.— lit.
III. „ 1:10 „	III. „ 1:10 „
II. „ 1:30 „	II. „ 1:20 „
I. „ 1:50 „	I. „ 1:40 „
Drožnik III. „ 1:30 „	Brinjevec III. „ 1:40 „
II. „ 1:50 „	II. „ 1:80 „
I. „ 1:80 „	I. „ 2.— „
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = $\frac{7}{10}$ litra	

Specijaliteta „Slovenec“ narodna grenčica narodni liker od K 1:10 do K 1:20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinjših likerjev od K 1.— do K 1:60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1.— do K 2.— liter i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin komad in sodi 5 vin liter franco Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorec brezplačno!